EU Kids Online

11. Dzieci wobec swoich praw w środowisku cyfrowym

Łukasz Tomczyk

Uniwersytet Jagielloński
https://orcid.org/0000-0002-5652-1433

Współczesne dzieciństwo i adolescencja w coraz większym stopniu przebiegają w środowisku cyfrowym i jest to fakt bezsprzeczny. Internet jest integralną przestrzenią dla budowania relacji społecznych, edukacji, rozrywki i ekspresji tożsamości młodych osób. Jak pokazują wyniki badań przedstawione w raportach *Dojrzeć do praw* (Ciesiołkiewicz et al., 2025), internet nie jest przez dzieci i młodzież postrzegany jako odrębna sfera życia, lecz jako jego naturalne przedłużenie. Jednocześnie środowisko to wiąże się z licznymi zagrożeniami dla realizacji praw dziecka, w szczególności prawa do prywatności, ochrony wizerunku oraz podmiotowego traktowania. Badania jakościowe wskazują, że młodzi użytkownicy sieci doświadczają napięcia pomiędzy potrzebą bycia widocznym i akceptowanym a obawą przed nadużyciami, hejtem czy niekontrolowanym rozpowszechnianiem treści ich dotyczących. Co istotne, młodzi użytkownicy mediów cyfrowych często deklarują poczucie braku realnego wpływu na sposób regulowania ich obecności w przestrzeni cyfrowej, zarówno przez dorosłych, jak i przez instytucje oraz platformy technologiczne (Ciesiołkiewicz et al., 2025). Niemniej z perspektywy społeczno-rozwojowej środowisko cyfrowe stanowi dziś istotny kontekst dla kształtowania tożsamości, relacji oraz poczucia sprawczości

Tomczyk, Ł. (2026). Dzieci wobec swoich praw w środowisku cyfrowym. W: J. Pyżalski, P. Plichta, Ł. Tomczyk, *Polskie badanie EU Kids Online 2026. W stronę nowych wyzwań. Reprezentatywne badanie polskich uczniów i uczennic w wieku 10-16 lat* (s. 149–161). Wydawnictwo Naukowe UAM. © Author, 2026. https://doi.org/10.14746/amup.9788323245308.11
Open Access chapter, distributed under the terms of the CC licence (BY-NC-ND, https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/).

młodych osób. Dlatego w kontekście omówienia niniejszych kwestii szczególnego znaczenia nabiera Komentarz ogólny nr 25 (2021) Komitetu Praw Dziecka ONZ, który wskazuje, że prawa dziecka powinny być interpretowane w sposób uwzględniający realne doświadczenia młodych osób w przestrzeni online, w tym ich potrzebę autonomii, bezpieczeństwa i uznania. Tym samym analiza postaw i przeżyć młodych użytkowników internetu wymaga równoczesnego odniesienia do procesów rozwojowych, relacyjnych oraz złożonych uwarunkowań środowiska cyfrowego.

Wyniki badań Fundacji Orange (Ciesiołkiewicz et al., 2025; Fundacja Orange, 2023) przeprowadzone wśród ekspertów pokazują, że mimo istnienia rozbudowanych regulacji formalnych ochrona praw dziecka w środowisku cyfrowym pozostaje niewystarczająca. Podobne opinie można zauważyć w innych polskich raportach (Bigaj et al., 2025). Respondenci paneli eksperckich wskazują na luki w egzekwowaniu prawa, niedostosowanie procedur do perspektywy dziecka oraz niewystarczające uwzględnianie głosu młodych osób w procesach decyzyjnych. Szczególnie problematyczny okazuje się obszar prywatności, rozumianej nie tylko jako ochrona danych osobowych, lecz także jako możliwość kontroli własnego wizerunku i cyfrowego śladu. Dane z raportu Fundacji Orange z 2023 r. bazujące na opiniach eksperckich potwierdzają, że dzieci i młodzież charakteryzuje zróżnicowany stosunek do technologii: z jednej strony dostrzegają jej potencjał rozwojowy i inkluzyjny, z drugiej wykazują niski poziom zaufania do firm technologicznych oraz wysoką wrażliwość na ryzyka związane z dezinformacją i naruszeniami prywatności. Wyniki te stanowią istotny kontekst dla dalszej analizy praw dziecka w środowisku cyfrowym, wskazując na potrzebę wzmacniania nie tylko regulacji prawnych, lecz także realnej podmiotowości młodych użytkowników internetu.

W kolejnych częściach rozdziału omówione zostały:

- kompetencje polityczne młodych osób oraz ich emocjonalny kontakt z informacjami, w tym skłonność do unikania treści wywołujących negatywne emocje, z uwzględnieniem zróżnicowania odpowiedzi ze względu na płeć i wiek;
- postawy wobec technologii cyfrowych, obejmujące poczucie włączenia, zaufanie do firm technologicznych, obawy związane z prywatnością i dezinformacją, z analizą różnic ze względu na płeć i wiek;

- postrzegane zagrożenia i korzyści związane z rozwojem nowych technologii, w tym obawy indywidualne, społeczne i środowiskowe, z uwzględnieniem zróżnicowania odpowiedzi ze względu na płeć;
- opinie nastolatków na temat hipotetycznych regulacji korzystania z mediów społecznościowych, dotyczące wpływu takich rozwiązań na bezpieczeństwo, relacje społeczne, autonomię oraz prawa młodych osób, z uwzględnieniem różnic wiekowych i płciowych.

Analiza rozkładów odpowiedzi zaprezentowana w tabeli 11.1 wskazuje na zróżnicowany poziom samooceny kompetencji politycznych badanych młodych osób oraz na istotną rolę czynników emocjonalnych w ich kontakcie z informacjami politycznymi. W odniesieniu do własnego rozumienia kwestii politycznych odpowiedzi adolescentów miały charakter spolaryzowany. Odsetek osób deklarujących zgodę z twierdzeniem (łącznie 35,0%) był zbliżony do odsetka respondentów wyrażających brak zgody (41,5%), przy jednocześnie wysokim udziale odpowiedzi ambiwalentnych (23,5%). Taki układ sugerował brak w badanej populacji jednoznacznej samooceny kompetencji poznawczych oraz relatywnie niski poziom pewności w zakresie własnej wiedzy politycznej. W przypadku poczucia umiejętności rozumienia dyskusji politycznych obserwowany był nieco bardziej pozytywny obraz. Łącznie 35,6% respondentów zgadzało się z twierdzeniem, podczas gdy 39,4% wyrażało brak zgody, a aż 1/4 lokowała się w kategorii pośredniej. Wynik ten mógł wskazywać, że respondenci częściej przypisywali sobie zdolności operacyjne (rozumienie debat) niż ogólne kompetencje poznawcze, choć oceny te pozostawały umiarkowane i niejednoznaczne, uniemożliwiając liniową generalizację. Zdecydowanie odmienny rozkład odpowiedzi dotyczył postrzeganej wiedzy politycznej rodziców lub opiekunów. W tym przypadku dominowały odpowiedzi pozytywne dotyczące twierdzenia „Moi rodzice/opiekunowie mają dość dobrą wiedzę na temat ważnych kwestii politycznych" – łącznie 55,9% badanych zgadzało się z nim, przy jedynie 20,9% odpowiedzi negatywnych.

W odniesieniu do unikania wiadomości ze świata wywołujących negatywne emocje ponad 40% respondentów deklarowało zgodę z twierdzeniem, przy 38,2% odpowiedzi negatywnych oraz znaczącym udziale postaw ambiwalentnych (21,3%). Oznaczało to, że dla istotnej części badanych kontakt z informacjami politycznymi miał charakter emocjonalnie obciążający, co sprzyjało selektywnej ekspozycji oraz wdrażaniu strategii unikania na tego typu treści.

Tabela 11.1. Rozkład procentowy odpowiedzi na twierdzenia dotyczące kompetencji politycznych oraz unikania informacji

Odpowiedź	Zdecydowanie się nie zgadzam (%)	Raczej się nie zgadzam (%)	Częściowo się nie zgadzam, częściowo się zgadzam (%)	Raczej się zgadzam (%)	Zdecydowanie się zgadzam (%)
Uważam, że mam całkiem dobre zrozumienie ważnych kwestii politycznych	16,9	18,1	23,5	18,5	23,0
Uważam, że mam odpowiednie umiejętności do zrozumienia dyskusji politycznych	15,6	20,0	25,1	20,5	18,8
Moi rodzice/opiekunowie mają dość dobrą wiedzę na temat ważnych kwestii politycznych	26,6	29,3	23,3	10,8	10,0
Staram się unikać wiadomości ze świata, które mnie denerwują	14,9	25,6	21,3	20,7	17,5

N = od 632 do 644 (w wieku 12-16 lat)

Wiek nie różnicował istotnie statystycznie odpowiedzi na żaden z analizowanych itemów (we wszystkich przypadkach $p > 0,05$). Zaobserwowane zależności miały bardzo słabą siłę i nie osiągnęły poziomu istotności statystycznej. Z kolei analiza z użyciem testu chi-kwadrat wykazała istotne różnice ze względu na płeć w odniesieniu do wszystkich trzech twierdzeń dotyczących kompetencji politycznych. Chłopcy istotnie częściej niż dziewczęta deklarowali posiadanie dobrego rozumienia ważnych kwestii politycznych ($p < 0,001$) oraz posiadanie wystarczających umiejętności do rozumienia dyskusji politycznych ($p < 0,001$). Również w przypadku oceny wiedzy politycznej rodziców/opiekunów chłopcy częściej wyrażali zgodę z twierdzeniem niż dziewczęta ($p < 0,01$). Z kolei dziewczęta częściej wskazywały na unikanie informacji politycznych wywołujących negatywne emocje ($p < 0,05$).

Interesującym punktem odniesienia, dopełniającym obraz funkcjonowania młodych osób w świecie nowych mediów, była kwestia zmapowania postaw respondentów wobec technologii cyfrowych, którą zaprezentowano w tabeli 11.2. Rozkłady

odpowiedzi wskazywały na zróżnicowany w tej grupie stosunek respondentów do technologii cyfrowych. W przypadku twierdzeń pozytywnych (np. pytania 1, 4 i 6) dominowała postawa umiarkowanego optymizmu, przy czym najwyższy poziom zgody dotyczył przekonania o demokratyzującym wpływie technologii na dostęp do wiedzy. Jednocześnie znaczny udział odpowiedzi neutralnych sugerował ostrożność respondentów w formułowaniu jednoznacznie entuzjastycznych ocen.

Zaufanie do firm technologicznych w zakresie ochrony danych było relatywnie niskie, co potwierdzał wysoki odsetek odpowiedzi niezgadzających się z tym twierdzeniem. Wynik ten korespondował z bardzo silnym sprzeciwem wobec prawa firm do śledzenia aktywności użytkowników w celach reklamowych – obserwowano w tym przypadku najwyższy poziom dezaprobaty w całym zestawie pytań. Z kolei wysoki poziom obaw związanych z dezinformacją oraz z nieuprawnionym udostępnianiem danych osobowych wskazywał, że młodzi respondenci postrzegali technologie cyfrowe nie tylko jako narzędzie postępu, lecz również jako źródło realnych zagrożeń społecznych i indywidualnych. Całościowo wyniki zaprezentowane w tabeli 11.2 rysowały obraz użytkownika świadomego, krytycznego i selektywnie ufnego wobec rozwoju technologicznego.

Analiza wykazała, że wiek nie różnicował istotnie odpowiedzi na zdecydowaną większość analizowanych twierdzeń dotyczących technologii cyfrowych. Jedynym wyjątkiem było twierdzenie odnoszące się do obaw związanych z nieuprawnionym udostępnianiem danych osobowych, w przypadku którego stwierdzono słabą, lecz statystycznie istotną zależność ujemną. Młodsi respondenci wykazywali nieco większą wrażliwość na kwestie prywatności i ochrony danych, podczas gdy wraz z wiekiem poziom tych obaw ulegał obniżeniu (p = 0,004). W pozostałych obszarach postawy wobec technologii cyfrowych miały charakter względnie jednorodny, a więc niezależny od wieku. Ponadto analizy bazujące na tabelach krzyżowych i teście chi-kwadrat wykazały, że we wszystkich siedmiu itemach wystąpiły istotne statystycznie różnice w rozkładach odpowiedzi między płciami. Analiza rozkładów odpowiedzi wskazuje, że różnice między płciami miały przede wszystkim charakter strukturalny, a nie kierunkowy w sensie liniowym. Chłopcy częściej zajmowali stanowiska jednoznaczne – zwłaszcza w formie braku zgody. Natomiast dziewczęta częściej lokowały się w kategoriach pośrednich, co może świadczyć o bardziej ostrożnym lub refleksyjnym sposobie formułowania ocen. Jednocześnie w niektórych twierdzeniach odnoszących się do pozytywnych aspektów technologii chłopcy częściej wyrażali zgodę.

Tabela 11.2. Postawy respondentów wobec technologii cyfrowych

Postawa	Zdecydowanie się nie zgadzam (%)	Raczej się nie zgadzam (%)	Częściowo się nie zgadzam, częściowo się zgadzam (%)	Raczej się zgadzam (%)	Zdecydowanie się zgadzam (%)
Korzystając z aplikacji cyfrowych, czuję się włączony i traktowany uczciwie	17,8	18,0	32,2	23,9	8,1
Wierzę, że firmy, które gromadzą informacje o mnie w internecie (na przykład w celu rejestrowania Twojego zachowania w internecie, podsłuchiwania Cię lub zbierania informacji o tym, gdzie jesteś), będą chronić te informacje	19,7	29,1	29,0	17,0	5,2
Martwię się fałszywymi zdjęciami i nieprawdziwymi historiami publikowanymi za pomocą aplikacji i technologii internetowych oraz problemami, jakie mogą one powodować (np. mogą powodować cyberprzemoc, nienawiść, dezinformację, polaryzację)	22,8	23,4	25,2	19,6	9,0
Wierzę, że nowe technologie ułatwią każdemu dostęp do wiedzy	9,7	11,0	32,5	31,1	15,7
Uważam, że firmy mają prawo śledzić to, co robię w sieci, aby móc monitorować/rejestrować moje zachowanie w sieci i wykorzystywać informacje, takie jak moje upodobania i zainteresowania, do przesyłania mi reklam rzeczy, które ich zdaniem chciałbym kupić lub które mogą mi się spodobać	49,1	22,4	17,7	7,0	3,8
Wierzę, że nowe technologie uwolnią studentów i pracowników od marnowania czasu na nudne zajęcia	19,5	21,5	31,8	17,7	9,5
Obawiam się, że witryny internetowe lub aplikacje mogą udostępniać moje dane osobowe innym osobom bez pytania mnie o to wcześniej	25,0	19,2	30,3	14,5	11,0

N = od 559 do 637 (w wieku 12-16 lat)

Ogólnie rzecz biorąc, uzyskane dane wskazują, że nowe technologie były przez młode osoby postrzegane w sposób złożony, a więc jako źródło zarówno potencjalnych zagrożeń, jak i korzyści. Przy czym żaden z analizowanych obszarów nie wywoływał jednoznacznie spolaryzowanych opinii. Analiza rozkładu zaprezentowana w tabeli 11.3 uwidacznia, że postawy badanych wobec nowych technologii miały w dużej mierze charakter umiarkowany i ambiwalentny. W przypadku wszystkich sześciu stwierdzeń najczęściej wybieraną kategorią odpowiedzi była opcja pośrednia („Częściowo się nie zgadzam, częściowo się zgadzam"), której udział wahał się od ok. 23% do 32% wskazań.

Tabela 11.3. Rozkład odpowiedzi na stwierdzenia dotyczące postrzeganych zagrożeń i korzyści związanych z nowymi technologiami

Odpowiedź	Zdecydowanie się nie zgadzam (%)	Raczej się nie zgadzam (%)	Częściowo się nie zgadzam, częściowo się zgadzam (%)	Raczej się zgadzam (%)	Zdecydowanie się zgadzam (%)
Myślę, że nowe technologie mnie wciągną i zabiorą mi zbyt dużo czasu	22,0	27,2	23,1	18,4	9,3
Uważam, że informacje zbierane przez aplikacje i strony internetowe mogą być wykorzystywane do podejmowania decyzji dotyczących przyjęcia mnie do pracy lub szkoły	25,9	27,2	31,7	11,5	3,7
Obawiam się, że informacje zbierane online przez strony internetowe i aplikacje mogą zostać wykorzystane przez policję do podejmowania decyzji, na przykład o tym, kogo przeszukać, aresztować	22,7	18,6	27,4	20,0	11,3
Wierzę, że nowe technologie pobudzą ludzką kreatywność i wyobraźnię	17,3	19,4	28,6	25,2	9,5
Obawiam się, że nowe technologie będą mieć negatywny wpływ na środowisko naturalne	16,3	18,9	29,3	21,7	13,8
Obawiam się, że nowe technologie wymkną się ludziom spod kontroli	15,8	15,7	27,9	20,8	19,8

N = od 560 do 640 (w wieku 12-16 lat)

Analiza danych wykazała, że wiek nie różnicował istotnie odpowiedzi w pięciu z sześciu analizowanych obszarów ($p > 0,05$). Jedynie w przypadku stwierdzenia dotyczącego wykorzystania danych zbieranych przez aplikacje i strony internetowe do podejmowania decyzji o przyjęciu do pracy lub szkoły zaobserwowano słabą, lecz istotną statystycznie zależność dodatnią ($p = 0,014$), wskazującą, że wraz z wiekiem rosła skłonność do wyrażania obaw w tym zakresie. W pozostałych obszarach brak istotnych korelacji sugerował, że postawy wobec potencjalnych zagrożeń i korzyści nowych technologii były względnie jednorodne. Istotne statystycznie różnice ze względu na płeć ujawniły się w trzech obszarach, odnoszących się do potencjalnych zagrożeń związanych z rozwojem nowych technologii, a więc: obawy przed nadmiernym pochłanianiem czasu przez technologie ($p = 0,025$), obawy dotyczące negatywnego wpływu technologii na środowisko naturalne ($p < 0,001$) oraz obawy przed utratą kontroli nad technologiami ($p < 0,001$). We wszystkich tych obszarach dziewczęta wyrażały wyższy poziom obaw niż chłopcy, co wskazywało na bardziej krytyczne lub ostrożne postrzeganie konsekwencji rozwoju technologicznego. Różnice te miały charakter konsekwentny i dotyczyły zarówno wymiaru indywidualnego (zarządzanie czasem), jak i szerszych konsekwencji społecznych i cywilizacyjnych (środowisko naturalne, kontrola nad technologią).

> Uzyskane wyniki sugerują, że sposób postrzegania zagrożeń związanych z nowymi technologiami jest wyraźnie zróżnicowany ze względu na płeć, przy czym dziewczęta wykazywały większą wrażliwość na potencjalne negatywne skutki ich rozwoju.

Uzyskane wyniki należy interpretować w świetle standardów wyznaczonych przez Komitet Praw Dziecka ONZ w Komentarzu ogólnym nr 25 (2021) w sprawie praw dziecka w środowisku cyfrowym. Dokument ten jednoznacznie podkreśla, że prawa dziecka (w tym prawo do prywatności, ochrony przed przemocą, dostępu do informacji oraz wyrażania własnych poglądów) muszą być w pełni respektowane również w przestrzeni online, a środowisko cyfrowe powinno być projektowane i regulowane z uwzględnieniem najlepiej pojętego interesu dziecka oraz jego rozwijających się zdolności. W kontekście zaprezentowanych danych

szczególnego znaczenia nabiera postulat realnego włączania młodych osób w procesy tworzenia regulacji dotyczących ich funkcjonowania w sieci, a także obowiązek państwa w zakresie skutecznego egzekwowania ochrony przed nadużyciami, profilowaniem komercyjnym i nieuprawnionym przetwarzaniem danych. Zróżnicowany, a w niektórych obszarach krytyczny stosunek badanych do technologii cyfrowych wskazuje, że młodzi użytkownicy nie są jedynie biernymi odbiorcami rozwiązań technologicznych, lecz świadomymi uczestnikami środowiska cyfrowego, których głos – zgodnie z Konwencją o prawach dziecka – powinien stanowić istotny punkt odniesienia dla kształtowania polityk publicznych i praktyk rynkowych.

W tabeli 11.4 zaprezentowano odpowiedzi na kwestie odnoszące się do odczuć związanych z hipotetyczną sytuacją wprowadzenia prawa, zgodnie z którym młode osoby poniżej 16 r.ż. mogłyby korzystać z mediów społecznościowych wyłącznie za zgodą rodziców. Odpowiedzi dotyczyły potencjalnego wpływu takiej regulacji na różne obszary funkcjonowania młodych osób w internecie. Uzyskane wyniki wskazywały na zróżnicowane postawy wobec proponowanego rozwiązania. W odniesieniu do ograniczeń aktywności online, takich jak udział w dyskusjach internetowych (ponad 56% odpowiedzi negatywnych) oraz poczucie większego bezpieczeństwa w internecie (ponad 55% odpowiedzi negatywnych), dominowały oceny krytyczne dotyczące takich regulacji. Jednocześnie stanowiska na temat wpływu tych rozwiązań na relacje społeczne oraz poczucie autonomii okazały się wyraźnie spolaryzowane. W przypadku kontaktów z przyjaciółmi ponad 42% badanych uznało, że taka regulacja mogłaby je utrudnić, podczas gdy niespełna 40% wyrażało pogląd przeciwny. Relatywnie wysoki odsetek odpowiedzi neutralnych (od ok. 16% do 25% w zależności od itemu) sugeruje, że znaczna część respondentów nie posiadała jednoznacznie ukształtowanej opinii wobec proponowanych regulacji lub być może dostrzega zarówno ich potencjalne korzyści, jak i koszty.

Tabela 11.4. Przewidywane osobiste konsekwencje związane z hipotetycznymi ograniczeniami prawnymi dotyczącymi korzystania z mediów społecznościowych

Opinia	Zróżnicowanie ze względu na wiek metrykalny (%)	Zdecydowanie się nie zgadzam (%)	Raczej się nie zgadzam (%)	Trochę się zgadzam, a trochę się nie zgadzam (%)	Raczej się zgadzam (%)	Zdecydowanie się zgadzam (%)
Byłoby mi trudniej utrzymywać kontakt z przyjaciółmi	brak zróżnicowania	21,6	17,6	18,6	19,5	22,7
Czułbym/czułabym się mniej komfortowo, gdyby moi rodzice wiedzieli o aplikacjach społecznościowych, z których korzystam	brak zróżnicowania	25,2	24,2	17,0	17,1	16,5
Byłoby mi trudniej chronić swoją prywatność	brak zróżnicowania	21,3	20,5	20,1	17,9	20,2
Utrudniłoby mi to naukę lub odrabianie lekcji	brak zróżnicowania	24,3	22,7	19,6	16,5	16,9
Utrudniłoby mi to udział w dyskusjach w internecie na temat aktualnych wydarzeń lub polityki	brak zróżnicowania	34,0	22,8	16,6	11,9	14,7
Czułbym/czułabym się bezpieczniej w internecie	starszy wiek (korelacja ujemna)***	29,9	25,2	24,0	12,8	8,1
Nie mógłbym/mogłabym korzystać z internetu dla rozrywki, spędzania czasu wolnego	brak zróżnicowania	22,1	18,8	20,0	19,3	19,8
Czułbym/czułabym się bardziej komfortowo, gdyby moi rodzice wiedzieli, z jakich mediów społecznościowych i aplikacji korzystam	starszy wiek (korelacja ujemna)***	36,5	26,5	20,6	10,2	6,2
Odebrałoby mi to odpowiedzialność za podejmowanie własnych decyzji	brak zróżnicowania	21,7	20,1	21,6	17,0	19,6

Opinia	Zróżnicowanie ze względu na wiek metrykalny (%)	Zdecydowanie się nie zgadzam (%)	Raczej się nie zgadzam (%)	Trochę się zgadzam, a trochę się nie zgadzam (%)	Raczej się zgadzam (%)	Zdecydowanie się zgadzam (%)
Moi rodzice nie przestrzegaliby tych zasad, ponieważ uważają, że sam/a powinienem/powinnam o tym decydować	starszy wiek (korelacja dodatnia)**	23,6	18,2	24,6	16,8	16,8
Ograniczyłoby to moją wolność i prawa	starszy wiek (korelacja dodatnia)*	23,6	18,1	18,3	18,4	21,6

N = od 822 do 1003 (w wieku 10-16 lat); różnice między grupami: * $p < 0,05$, ** $p < 0,01$, *** $p < 0,001$

Analiza zależności pomiędzy wiekiem metrykalnym respondentów a odpowiedziami na itemy z tabeli 11.4 została przeprowadzona z wykorzystaniem korelacji rang Spearmana, przy uwzględnieniu wyłącznie obserwacji niepustych. W większości analizowanych obszarów nie stwierdzono istotnego statystycznie związku pomiędzy wiekiem a deklarowanymi postawami wobec hipotetycznego wprowadzenia regulacji prawnej. Istotne, choć słabe zależności ujawniły się w czterech obszarach. Wraz ze wzrostem wieku respondenci rzadziej zgadzali się ze stwierdzeniem, że wprowadzenie regulacji zwiększyłoby ich poczucie bezpieczeństwa w internecie ($\rho = -0,14$; $p < 0,001$) oraz że wiedza rodziców na temat używanych aplikacji zwiększyłaby ich komfort korzystania z mediów społecznościowych ($\rho = -0,18$; $p < 0,001$). Jednocześnie starsi badani częściej wskazywali, że rodzice mogliby nie przestrzegać wprowadzonych zasad ($\rho = 0,11$; $p = 0,002$) oraz że regulacja ograniczałaby ich wolność i prawa ($\rho = 0,08$; $p = 0,014$). Uzyskane współczynniki korelacji miały niewielką siłę, co wskazuje, że choć wiek metrykalny różnicował część ocen w sposób istotny statystycznie, to jego znaczenie praktyczne było ograniczone. Analizę różnic ze względu na płeć przeprowadzono z wykorzystaniem testu U Manna-Whitneya, uwzględniając wyłącznie odpowiedzi chłopców i dziewcząt oraz pomijając braki danych. W większości itemów nie stwierdzono istotnych statystycznie różnic pomiędzy badanymi grupami. Istotne, choć słabe różnice ujawniły się w dwóch obsza-

rach. Dziewczęta istotnie częściej niż chłopcy zgadzały się ze stwierdzeniem, że wprowadzenie regulacji mogłoby utrudnić naukę lub odrabianie lekcji (p = 0,048) oraz że takie działanie odebrałoby im odpowiedzialność za podejmowanie własnych decyzji (p = 0,048). W pozostałych analizowanych aspektach, w tym dotyczących relacji społecznych, prywatności, bezpieczeństwa w internecie oraz postrzeganego ograniczenia wolności, różnice między płciami nie osiągnęły poziomu istotności statystycznej (p > 0,05).

Wnioski i rekomendacje

Analiza danych przedstawionych w tym rozdziale pozwala na sformułowanie następujących wniosków i rekomendacji:

1. Umiarkowane i ambiwalentne poczucie kompetencji politycznych młodych osób wskazuje na potrzebę wzmacniania edukacji obywatelskiej, ukierunkowanej nie tylko na wiedzę, lecz także na budowanie ciekawości i sprawczości w tym obszarze (Gierszewski, 2017).
2. Emocjonalne obciążenie związane z kontaktem z informacjami publicznymi, sprzyjające strategiom unikania treści, wymaga uwzględnienia komponentu emocjonalnego w edukacji medialnej, ze szczególną wrażliwością na różnice płciowe.
3. Zróżnicowany poziom postaw wobec technologii cyfrowych uzasadnia potrzebę rozwijania kompetencji krytycznych, pozwalających młodym osobom równoważyć postrzegane korzyści i zagrożenia środowiska cyfrowego.
4. Niski poziom zaufania do firm technologicznych oraz jednoznaczny sprzeciw wobec komercyjnego śledzenia aktywności użytkowników wskazują na konieczność wzmacniania ochrony praw dziecka w obszarze prywatności i danych osobowych, co jest potwierdzeniem postulatu widocznego w innych badaniach tego typu (Bigaj et al., 2025).
5. Brak jednoznacznej akceptacji dla restrykcyjnych regulacji dostępu do mediów społecznościowych oraz rosnący wraz z wiekiem sprzeciw wobec kontroli rodzicielskiej wskazują, że edukacja medialna nie może być definiowana i postrzegana jedynie w kontekście modelu restrykcyjnego.

Bibliografia

Bigaj, M., Ciesiołkiewicz, K., Mikulski, K., Miotk, A., Przewłocka, J., Rosa, M., Załęska, A. (2025). *Internet dzieci. Raport z monitoringu obecności dzieci i młodzieży w internecie*. Państwowa Komisja do spraw przeciwdziałania wykorzystaniu seksualnemu małoletnich poniżej lat 15, Fundacja „Instytut Cyfrowego Obywatelstwa".

Ciesiołkiewicz, K., Herbst, J., Gruszczyńska, M., Kowalewska, M. (red.). (2025). *Dojrzeć do praw. Raport z monitoringu praw i podmiotowości dziecka w Polsce w dobie społeczeństwa informacyjnego (Edycja II)*. Fundacja Orange.

Fundacja Orange. (2023). *Dojrzeć do praw: Raport z monitoringu praw i podmiotowości dziecka w Polsce w dobie społeczeństwa informacyjnego (Edycja I)*. Fundacja Orange.

Gierszewski, D. (2017). *Edukacja obywatelska w przestrzeni lokalnej*. Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego.
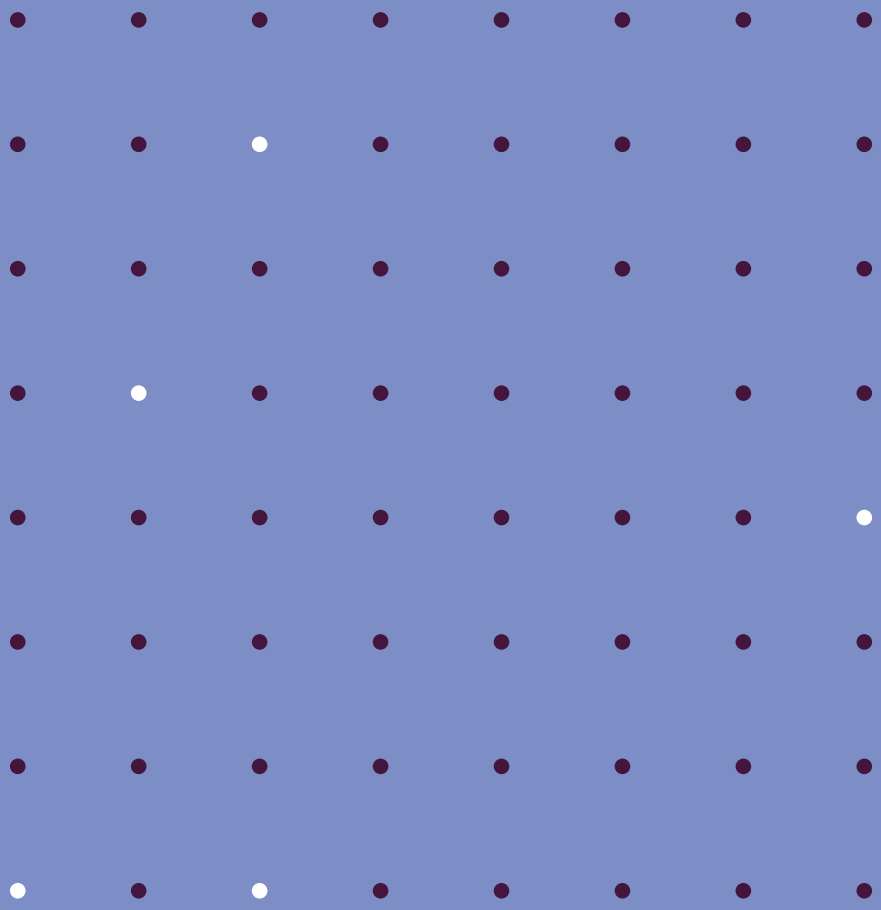
United Nations Committee on the Rights of the Child. (2021). General comment No. 25 (2021) on children's rights in relation to the digital environment (CRC/C/GC/25). United Nations.